

Што е слободен софтвер?

Фондацијата за слободен софтвер од САД, и Европската фондација за слободен софтвер одржуваат два документи кои детално го објаснуваат слободниот софтвер, т.е. даваат опширен одговор на прашањето што е слободен софтвер.

Тие текстови, на англиски јазик, достапни се на страниците на FSF и FSFE и носат логични наслови: „The Free Software Definition¹“ и „What is Free Software?²“.

Накратко, четирите слободи кои го дефинираат слободниот софтвер се:

1. Слобода да ја користите програмата за било која намена

- 1 <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html> (дополнителни сродни текстови има на <http://www.gnu.org/philosophy/>)
- 2 <http://fsfeurope.org/documents/freesoftware.en.html>

Додавањето рестрикции за користење на слободен софтвер, како што се временските рестрикции („Пробен период од 30 дена“, „Лиценцата истекува на 1 јануари 2005“), рестрикции на целта („Дозволена е употреба за истражувачки и некомерцијални цели“) или рестрикции на географската област („Мора да се користи во земјата А“), ја прават програмата неслободна.

2. Слобода да проучите како работи програмата и како истата да ја адаптирате на сопствените потреби

Додавањето легални или практични рестрикции на разбирањето или менувањето на програмата, како што се задолжително купување на специјални лиценци, потпишување на спогодба за неоткривање (Non-Disclosure-Agreement) или правењето преферираниот човечки начин за

разбирање и уредување на програмата („изворниот код“), за програмски јазици кои имаат различни форми на репрезентирање, да биде недостапен, исто така ја прават програмата неслободна. Без слободата да се менува програмата, луѓето ќе останат на милост на единствен снабдувач.

програмери. Некои луѓе пак воопшто не знаат да програмираат. Оваа слобода им дозволува на оние луѓе кои немаат време или знаење да решат некој проблем индиректно да пристапат до слободата за менување на програмата. Се разбира, доколку сакате, за ваквите активности можете да наплатите.

3. Слобода да редистрибуирате копии за да му помогнете на вашиот сосед.

Софтверот може да се копира/дистрибуира скоро без никакви трошоци. Ако не сменете да му дадете некоја програма на некој човек кому му е потребна, тоа ја прави програмата неслободна. Се разбира, доколку сакате, за ваквите активности можете да наплатите.

4. Слобода да ја подобрувате програмата и да ги издадете вашите подобрувања во јавноста, од што корист ќе има целата заедница.

Сите луѓе не се подеднакво добри

Зошто е важен слободниот софтвер?

Слободниот софтвер е важен заради тоа што гарантира слобода во користењето на компјутерите. Прашањата поврзани со науката, културата, образованието и општеството воопшто, ја избиструваат сликата. Слободниот софтвер не е феномен ограничен на компјутерите.

Дефиницијата на слободниот софтвер потекнува од идејата за слободна размена на знаење и идеи која традиционално се наоѓа во научните полиња. Како и мислите, софтверот не е предмет, и може да се размножува без загуба. Споделувањето поттикнува еволутивен процес, што води до напредок на мислите и софтверот.

Само слободниот софтвер ја задржува можноста за разбирање и надградба на научните резултати. За научниците, тој е единствениот софтвер кој

коренсподира со идеалите за слободна наука. Според тоа, промоцијата на слободен софтвер е исто така промоција на наука.

Дистрибуцијата на информации и формирање на мислење се повеќе се прави преку дигиталните медиуми. Софтверот игра се поголема улога во демократизацијата на општествата. Тоа што слободниот софтвер им е достапен на сите и за било каква намена значи дека сите луѓе можат да учествуваат во овие процеси на демократизација. Слободниот софтвер овозможува еднакви шанси за заштита и приватност.

Етичките принципи кои провејуваат низ идејата за слободниот софтвер се особено важни за образованието. Слободниот софтвер овозможува одлични ресурси за создавање на добри информатички кадри, но и за создавање на добри луѓе. Слободниот софтвер ги учи децата во училиштата дека споделувањето со пријателите не

е лоша работа, дека помагањето е дел од човековата природа и основа на која е изградена човековата цивилизација.

Слободниот софтвер им нуди на земјите во развој технолошка моќ, но и контрола над нивната сопствена инфраструктура и еднакво технолошко партнерство со развиените земји.

Како се создава слободниот софтвер?

Слободниот софтвер пред се е дело на стотици илјади поединци кои својата координација воглавно ја остваруваат преку Интернет. Но, поединците не се единствени. Во последниве години во развојот на слободен софтвер се приклучија и големи компании, како IBM. Исто така од работата на големите компании денес произлегуваат некои од најдобрите програми кои што се слободен софтвер. Примери за ова се Mozilla Firefox и Mozilla Thunderbird кои се

наследници на работата на Netscape, или OpenOffice.org чие потекло е од Netscape. Конечно во развојот на слободниот софтвер учествуваат и непрофитни ентитети како што е Фондацијата за слободен софтвер која е главен носител на проектот за создавање на слободен оперативен систем – GNU. Создавањето на слободниот софтвер е заеднички напор на сите овие. И она што е најважно – секој може да се приклучи. Не треба да бидете програмер за да учествувате во создавањето на слободниот софтвер. Бидејќи еден софтверски пакет се состои од многу повеќе од само програмски код, вашата работа може да биде добредојдена на многу места. Така, можете да пишувате документација за софтверот, можете да го локализирате софтверот на својот мајчин јазик, можете да креирате промотивни материјали за софтверот, можете да правите икони и теми за изглед на софтверот, можете да правите веб страници или да пишувате текстови за слободниот софтвер на постоечките веб места кои се занимаваат со такви содржини, можете да нудите обука за корисници

за софтверот...

Слободниот софтвер и постулатите на кои тој се базира гарантираат дека од вашата работа корист ќе има една поширока заедница на корисници, а можеби и цело едно општество.

За Слободен софтвер Македонија

Слободен софтвер Македонија е непрофитна и невладина организација која се занимава со промовирање, развој и дистрибуција на слободен софтвер на територијата на Република Македонија.

Слободен софтвер Македонија постои од 28.11.2002 година и досега активно работела на локализирање на слободен софтвер на македонски јазик. Под покровителство на организацијата се проектите за локализација на канцеларискиот пакет OpenOffice.org, веб прелистувачот Mozilla Firefox, клиентот за е-пошта Mozilla Thunderbird, потоа десктоп околините за GNU/Linux: KDE и GNOME и голем број на други софтверски пакети. Голем дел од овие пакети благодарение на проектот Е-школо.МК им се ставени на располагање на сите

ученици во Р. Македонија.

Слободен софтвер Македонија даде свој придонес и во изготвувањето на Националната стратегија за информатичко општество, документ кој веќе е усвоен од Собранието на Р. Македонија. Залагањата за примена на стандарди, отворени формати и решенија независни од софтверските платформи се присутни и во овој документ³.

Домашната страница на организацијата Слободен софтвер Македонија е <http://www.slobodensoftver.org.mk>, а адресата за електронска пошта е info@slobodensoftver.org.mk.

3

Овој документ е целосно направен во слободен софтвер OpenOffice.org 2.0, оперативен систем GNU/Linux. Во неговата изработка користени се слободни фонтови.